

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

05 березня 2020 р.

Київ

№ 157-р

Про результати розгляду справи
про державну допомогу

За результатами розгляду повідомлень про нову державну допомогу, надісланих Департаментом інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради листами від 27.06.2019 № 383 (реєстраційний номер у базі даних 22723, вх. № 436-ПДД від 27.06.2019) (далі – Повідомлення 1) та від 27.06.2019 № 383 (реєстраційний номер у базі даних 22737, вх. № 437-ПДД від 27.06.2019) (далі – Повідомлення 2), розпорядженням державного уповноваженого від 23.09.2019 № 06/317-р розпочато розгляд справи про державну допомогу № 500-26.15/101-19-ДД для проведення поглибленого аналізу допустимості державної допомоги для конкуренції.

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши матеріали справи про державну допомогу № 500-26.15/101-19-ДД та подання з попередніми висновками у справі від 07.02.2020 № 500-26.15/101-19-ДД/66-спр,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (1) На Портал державної допомоги за реєстраційним номером у базі даних 22723 (вх. № 436-ПДД від 27.06.2019) Департаментом інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради відповідно до статті 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) було подано повідомлення про нову державну допомогу (далі – Повідомлення 1).
- (2) На Портал державної допомоги за реєстраційним номером у базі даних 22737 (вх. № 437-ПДД від 27.06.2019) Департаментом інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради відповідно до статті 9 Закону було подано повідомлення про нову державну допомогу (далі – Повідомлення 2).
- (3) Листом від 11.07.2019 № 500-29/05-8897 Комітет залишив Повідомлення 1 без руху та надав тридцятиденний строк для усунення недоліків та надання додаткової інформації.

- (4) Листом від 11.07.2019 № 500-29/05-8898 Комітет залишив Повідомлення 2 без руху та надав тридцятиденний строк для усунення недоліків та надання додаткової інформації.
- (5) З метою усунення недоліків та надання додаткової інформації до Повідомлення 1 Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради надав лист від 19.07.2019 № 01/01-37/899 (вх. № 478-ПДД від 23.07.2019).
- (6) З метою усунення недоліків та надання додаткової інформації до Повідомлення 2 Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради надав лист від 19.07.2019 № 01/01-37/900 (вх. № 479-ПДД від 23.07.2019).
- (7) Також Департаментом інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради надано додаткову інформацію до повідомлень листами від 30.08.2019 № 01/01-37/1073 (вх. № 5-01/10565 від 13.09.2019) (далі – Лист про додаткову інформацію 1, від 10.09.2019 № 01/01-37/0104 (вх. № 5-01/10480 від 11.09.2019) (далі – Лист про додаткову інформацію 2), від 30.10.2019 № 01/01-37/1262 (вх. № 5-01/12937 від 05.11.2019) (далі – Лист про додаткову інформацію 3), від 14.01.2020 № 01/01-37/0035 (вх. № 5-06/1052 від 28.01.2020) (далі – Лист про додаткову інформацію 4) та від 06.02.2020 № 01/01-37/115 (вх. № 5-01/2367 від 21.02.2020) (далі – Лист про додаткову інформацію 5).
- (8) Спеціалізоване комунальне підприємство «Запорізька ритуальна служба» надало додаткову інформацію для розгляду справи листом від 30.10.2019 № 621 (вх. № 5-06/12898 від 04.11.2019) (далі – Лист Підприємства).
- (9) Листом Комітету № 500-26.15/06-2223 від 11.02.2020 Департаменту інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради направлено копії подання з попередніми висновками у справі про державну допомогу № 500-26.15/101-19-ДД.
- (10) Листом від 14.02.2020 № 01/01-37/130 (вх. № 5-01/2366 від 21.02.2020) Департаментом інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради надано відповідь на зазначений вище лист із копією подання з попередніми висновками у справі про державну допомогу № 500-26.15/101-19-ДД.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (11) Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради (далі – Департамент) (69037, м. Запоріжжя, пр. Соборний, 214, ідентифікаційний код юридичної особи 40467658).

2.2. Отримувач підтримки

- (12) Спеціалізоване комунальне підприємство «Запорізька ритуальна служба» (далі – СКП «Ритуальна служба», Підприємство) (69039, м. Запоріжжя, вул. Солідарності, 104, ідентифікаційний код юридичної особи 03345780).

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (13) Метою (ціллю) підтримки є виконання загальнодержавних програм розвитку: розвиток інфраструктури та благоустрою міста у сфері утримання та благоустрою міських кладовищ.

2.4. Очікуваний результат

- (14) Відповідно до Повідомлення 1, комплексний благоустрій територій міста, враховуючи утримання міських кладовищ та поточний ремонт їх елементів.
- (15) Відповідно до Повідомлення 2, створення сучасної технічної бази існуючого комунального підприємства шляхом придбання спеціальної техніки (для утримання міських кладовищ та поточний ремонт їх елементів).

2.5. Підстава для надання підтримки

- (16) Закон України «Про благоустрій населених пунктів».
- (17) Закон України «Про поховання та похоронну справу».
- (18) Програма розвитку інфраструктури та комплексного благоустрою міста Запоріжжя на 2020 – 2022 роки, затверджена рішенням Запорізької міської ради № 15 від 18.12.2019 (далі – Програма).
- (19) Проект рішення міської ради «Про внесення змін до Програми розвитку інфраструктури та комплексного благоустрою міста Запоріжжя на 2020 – 2022 роки, затвердженої рішенням міської ради від 18.12.2019 № 15».

2.6. Форма підтримки

- (20) Поточні та капітальні трансферти.

2.7. Обсяг підтримки

- (21) Загальний обсяг підтримки – 41 405 047,0 грн, з них:
  - за Повідомленням 1: 34 005 047,0 грн (у 2020 році – 10 727 073,0 грн, у 2021 році – 11 338 516,0 грн, у 2022 році – 11 939 458,0 грн);
  - за Повідомленням 2: у 2020 році – 7 400 000,0 грн.

2.8. Тривалість підтримки

- (22) Відповідно до Повідомлення 1, з 01.01.2020 по 31.12.2022.
- (23) Відповідно до Повідомлення 2, з 01.01.2020 по 31.12.2020.

3. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (24) Надавачем підтримки є Департамент, який відповідно до розділу 2 Положення про Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради, затвердженого рішенням Запорізької міської ради від 31.01.2018 № 51 (далі – Положення про Департамент), виконує, зокрема, такі основні завдання:
  - реалізація державної політики щодо комплексного благоустрою території міста та розвитку інфраструктури міста у сфері дорожнього, мостового і зеленого господарства, забезпечення заходів з регулювання дорожнього руху, забезпечення

водовідведення з вулично-дорожньої мережі магістральних доріг, забезпечення зовнішнього освітлення території міста;

- організація виконання рішень органів державної виконавчої влади, міської ради з питань інфраструктури та благоустрою міста, рішень виконавчого комітету міської ради, розпоряджень міського голови;
  - участь у розробленні проєктів програм благоустрою, соціально-економічного розвитку міста, цільових програм;
  - виконання функцій органу управління майном комунальних підприємств, які підпорядковані Департаменту;
  - вирішення інших питань у сфері інфраструктури та благоустрою міста відповідно до законодавства.
- (25) Відповідно до пункту 3.1 Положення про Департамент на Департамент інфраструктури та благоустрою покладено функцію, зокрема, забезпечення контролю за станом утримання, проектування, будівництва, реконструкції, капітального та поточного ремонтів об'єктів благоустрою, які є комунальною власністю міста, серед переліку яких є міські кладовища.
- (26) Отримувач підтримки – СКП «Ритуальна служба», засновником і власником якого, відповідно до Статуту Спеціалізованого комунального підприємства «Ритуальна служба», затвердженого розпорядженням Запорізького міського голови від 23.03.2017 № 109р, є територіальна громада міста Запоріжжя.
- (27) Згідно з пунктом 2.2.2 Статуту предметом діяльності Підприємства є виконання робіт із благоустрою та утримання міських кладовищ, які знаходяться на балансі Підприємства.
- (28) У Листі про додаткову інформацію 1 Департамент повідомив, що СКП «Ритуальна служба» надає послуги з поховання померлих одиноких громадян, осіб без певного місця проживання, громадян, від поховання яких відмовилися рідні, знайдених невідомих трупів, відповідно до укладених договорів за результатами участі у процедурах конкурсних закупівель через систему електронних торгів «ProZorro» згідно із Законом України «Про публічні закупівлі».
- (29) Відповідно до Програми, утримання міських кладовищ, санітарної служби, надання ритуальних послуг у місті Запоріжжі здійснює СКП «Ритуальна служба», на балансі Підприємства знаходяться 20 міських кладовищ загальною площею 295,15 га. Підприємство проводить роботи з підтримання на території кладовищ належного санітарного стану, вивезення сміття, ремонту елементів благоустрою, відновлення могил Героїв Радянського Союзу, воїнів, загиблих у мирний час, воїнсько-братніх поховань та інші роботи. У період підготовки до Дня пам'яті виконуються заходи з комплексного благоустрою кладовищ.
- (30) За інформацією у Повідомленні 1, державна допомога буде спрямована на комплексний благоустрій територій міста, а саме на утримання міських кладовищ та поточний ремонт їх елементів, та покриватиме такі витрати: заробітна плата, нарахування на оплату праці; предмети, матеріали, обладнання та інвентар; оплата послуг, крім комунальних; оплата водопостачання і водовідведення; оплата електроенергії; оплата інших енергоносіїв та інших комунальних послуг; інші поточні видатки.

Розрахунок обсягу зазначених вище витрат деталізовано у Програмі.

- (31) У межах зазначеної державної підтримки Підприємство планує здійснити придбання матеріалів (пально-мастильних, відсіво-соляної суміші, вапна і хлорного вапна) та інвентарю (мітел, лопат, граблів, кошиків для прибирання сміття тощо).
- (32) У Листі про додаткову інформацію 1 Надавач зазначив, що всі роботи з утримання міських кладовищ та поточного ремонту їх елементів виконують робітники Підприємства. За умови залучення інших суб'єктів господарювання до робіт із благоустрою міських кладовищ, наприклад, відновлення асфальтобетонного покриття під'їзних шляхів, СКП «Ритуальна служба» не отримує компенсації витрат як замовник робіт, а саме не нараховує витрат на утримання служба замовника в розмірі до 2,5 %.
- (33) Підприємство надає такі платні послуги: реалізація ритуальної атрибутики для організації поховання (труни, вінки, стрічки траурні, покривала та інше), послуги з поховання та інші послуги, що надаються у процесі організації поховання, реалізація путівок на базу відпочинку. Планується, що протягом 2020 – 2022 років СКП «Ритуальна служба» надаватиме 63,7 % платних послуг. Доходи від надання платних видів послуг спрямовуються на виплату заробітної плати з нарахуваннями працівникам, які задіяні при виконанні робіт, придбання товарно-матеріальних цінностей, оплату послуг, сплату податків та інших платежів до бюджету всіх рівнів, інші витрати, які пов'язані з наданням платних видів послуг.
- (34) При цьому СКП «Ритуальна служба» використовує окремі бухгалтерські рахунки та належний розподіл доходів і витрат на надання послуг, на які спрямовується державна допомога, і на ведення інших послуг. Усі первинні документи Підприємство оформлює окремо, витрати на оплату праці оформлюються окремими відомостями для працівників, які отримують заробітну плату з бюджету, та працівників госпрозрахункової діяльності, договори на послуги та придбання товарно-матеріальних цінностей оформлюються окремо за витратами, які належать до витрат за рахунок державної підтримки та витрат за рахунок власних надходжень від господарської діяльності, списання товарно-матеріальних цінностей ведеться окремо в розрізі об'єктів обліку, що додатково запобігає витрачання бюджетних коштів на інші види господарської діяльності (Лист про додаткову інформацію 1).
- (35) За інформацією у Повідомленні 2, державна допомога буде спрямована на технічне переоснащення – придбання спеціальної техніки.
- (36) Департамент зазначив, що закупівлю товарів, робіт і послуг за рахунок бюджетних коштів отримувач бюджетних коштів здійснює відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі».
- (37) Листом про додаткову інформацію 5 Надавач повідомив, що для своєчасного та якісного виконання робіт з утримання та благоустрою кладовищ у 2020 році необхідним є придбання такої техніки:
- сміттєвоза – 1 од. (вартість – 1 700 000 грн/од.);
  - самоскида – 2 од. (1 050 000 грн/од.);
  - екскаватора-навантажувача – 2 од. (1 800 000 грн/од.).
- (38) Зазначена техніка буде використовуватися для таких робіт:
- сміттєвоз – навантаження твердих побутових відходів зі сміттєвих контейнерів, що розміщені на міських кладовищах, та вивезення сміття на полігон;

- самоскиди – вивезення твердих побутових відходів, які не розміщені в сміттєвих контейнерах із територій міських кладовищ;
- екскаватори-навантажувачі – навантаження твердих побутових відходів, які не розміщені в сміттєвих контейнерах, на самоскиди.

(39) Придбання спеціальної техніки СКП «Ритуальна служба» буде проводитися, враховуючи вимоги Бюджетного кодексу України та Закону України «Про публічні закупівлі» (через систему електронних торгів «ProZorro» із зазначенням інформації про необхідні технічні, якісні та кількісні характеристики). Тобто, спеціальна техніка буде придбана за процедурою конкурсних закупівель через систему електронних торгів «ProZorro», а оплата буде здійснена за фактично поставлений товар на умовах укладеного договору, у рамках затверджених бюджетних асигнувань. Закономлені кошти після проведення процедури закупівлі залишатимуться в бюджеті міста та використовуватимуться згідно з чинним законодавством України.

(40) Листом про додаткову інформацію 5 Департамент також конкретизував, що спеціальна техніка, яку планується закупити за рахунок бюджетних коштів, а саме: сміттєвоз у кількості 1 од., самоскиди в кількості 2 од. та екскаватори-навантажувачі в кількості 2 од., будуть використовуватися виключно для виконання робіт з утримання та благоустрою міських кладовищ, відповідно до Порядку проведення ремонту та утримання об'єктів благоустрою населених пунктів, затвердженого наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 23.09.2003 № 154.

СКП «Ритуальна служба» не буде брати участі в тендерах на роботи та послуги із залученням вищезазначеної спеціальної техніки, за межами компетенції органу місцевого самоврядування, у тому числі як виконавець робіт за тендерами, замовниками яких є Департамент та будь-який інший виконавчий орган місцевого самоврядування.

(41) Надавач державної допомоги буде отримувати щомісячні звіти щодо обсягу фактичних витрат на виконання заходів програми протягом відповідного місяця за підписом керівника Підприємства та головного бухгалтера.

(42) Одержувач бюджетних коштів несе повну відповідальність за виконання заходів, ефективне, раціональне та цільове використання коштів міського бюджету згідно з чинним законодавством, за своєчасне надання головному розпорядникові бюджетних коштів звітів про витрати.

4. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

4.1. Ознаки державної допомоги

(43) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон) державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

(44) Державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:

- підтримка надається суб'єкту господарювання;
- державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
- підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
- підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.

(45) Відповідно до частини другої статті 1 Закону терміни «суб'єкт господарювання», «товар», «економічна конкуренція (конкуренція)» вживаються у Законі у значенні, наведеному в Законі України «Про захист економічної конкуренції».

4.2. Утримання об'єктів благоустрою та організація діяльності в галузі поховання

(46) Згідно зі статтею 30 Закону України «Про місцеве самоврядування України» до відання власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить організація благоустрою та здійснення контролю за станом благоустрою населених пунктів.

(47) Відповідно до частини першої статті 10 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до повноважень сільських, селищних і міських рад у сфері благоустрою населених пунктів, зокрема, належить:

- затвердження місцевих програм та заходів з благоустрою населених пунктів;
- затвердження правил благоустрою територій населених пунктів;
- створення в разі необхідності органів і служб для забезпечення здійснення спільно з іншими суб'єктами комунальної власності благоустрою населених пунктів, визначення повноважень цих органів (служб).

(48) Відповідно до частини другої статті 10 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до повноважень виконавчих органів сільських, селищних і міських рад у сфері благоустрою населених пунктів, зокрема, належить:

- забезпечення виконання місцевих програм та здійснення заходів з благоустрою населених пунктів;
- організація забезпечення на території населеного пункту чистоти і порядку, дотримання тиші в громадських місцях;
- визначення на об'єктах благоустрою місць розміщення громадських вбиралень.

(49) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» до об'єктів благоустрою населених пунктів, зокрема, належать: території загального користування: парки (гідропарки, лугопарки, лісопарки, парки культури та відпочинку, парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва, спортивні, дитячі, історичні, національні, меморіальні та інші), рекреаційні зони, сади, сквери та майданчики; пам'ятки культурної та історичної спадщини; майдани, площі, бульвари, проспекти; вулиці, дороги, провулки, узвози, проїзди, пішохідні та велосипедні доріжки; пляжі; кладовища; інші території загального користування; прибудинкові території.

(50) Статтею 15 Закону України «Про благоустрій населених пунктів», зокрема, визначено, що:

- органи державної влади та органи місцевого самоврядування можуть утворювати підприємства для утримання об'єктів благоустрою державної та комунальної власності;

- підприємство та балансоутримувач забезпечують належне утримання і своєчасний ремонт об'єкта благоустрою власними силами або можуть на конкурсних засадах залучати для цього інші підприємства, установи та організації;
  - орган державної влади або орган місцевого самоврядування за поданням підприємства чи балансоутримувача щорічно затверджує заходи з утримання та ремонту об'єкта благоустрою державної або комунальної власності на наступний рік та передбачає кошти на виконання цих заходів; орган державної влади та орган місцевого самоврядування, підприємство та балансоутримувач несуть відповідальність за виконання затверджених заходів у повному обсязі.
- (51) Відповідно до частини третьої статті 20 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» фінансування місцевих програм з благоустрою населених пунктів проводиться за рахунок коштів відповідних місцевих бюджетів.
- (52) Згідно зі статтею 22 Закону України «Про благоустрій населених пунктів» комплексним благоустроєм вважається проведення на визначеній території населеного пункту (мікрорайон, квартал, парк, бульвар, вулиця, провулок, узвіз тощо) комплексу робіт з улаштування (відновлення) покриття доріг і тротуарів, обладнання пристроями для безпеки руху, озеленення, забезпечення зовнішнього освітлення та зовнішньої реклами, встановлення малих архітектурних форм, здійснення інших заходів, спрямованих на поліпшення інженерно-технічного і санітарного стану території, покращання її естетичного вигляду.
- (53) Частиною шостою статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу» встановлено, що для організації (утворення), будівництва, утримання в належному стані та охорони місць поховання сільські, селищні, міські ради можуть створювати спеціалізовані комунальні підприємства.
- (54) Відповідно до статті 9 Закону України «Про поховання та похоронну справу» ритуальні служби – спеціалізовані комунальні підприємства, що створюються органами місцевого самоврядування в порядку, встановленому законом, з метою здійснення організації поховання померлих і надання ритуальних послуг, передбачених необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг, реалізації предметів ритуальної належності, передбаченим пунктом 2 частини другої статті 8 цього Закону.
- (55) Ритуальні служби можуть також надавати ритуальні послуги, не передбачені необхідним мінімальним переліком окремих видів ритуальних послуг та реалізації предметів ритуальної належності, виготовляти предмети ритуальної належності. Тарифи щодо оплати таких послуг та предметів ритуальної належності встановлюються в межах, визначених законодавством, виконавчим органом сільської, селищної, міської ради.
- (56) Згідно з пунктом 5 Типового положення про ритуальну службу в Україні, затвердженого наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193, ритуальна служба відповідно до покладених на неї завдань зобов'язана, зокрема, організовувати виконання робіт з благоустрою місць поховань відповідно до кошторису.
- (57) Статтею 28 Закону України «Про поховання та похоронну справу» землі, на яких розташовані місця поховання, є об'єктами права комунальної власності і не підлягають

приватизації або передачі в оренду. На території місця поховання не можуть бути розташовані об'єкти іншої, крім комунальної форми власності.

- (58) Згідно зі статтею 30 Закону України «Про поховання та похоронну справу», зокрема, утримання кладовищ, військових кладовищ, військових ділянок на кладовищах, військових братських та одиночних могил, земельних ділянок для почесних поховань, братських могил, а також могил померлих одиноких громадян, померлих осіб без певного місця проживання, померлих, від поховання яких відмовилися рідні, місць поховань знайдених невпізнаних трупів забезпечується виконавчим органом сільської, селищної, міської ради за рахунок коштів місцевого бюджету; утримання військових кладовищ, військових ділянок на цивільних кладовищах, військових братських та одиночних могил забезпечують виконавчі органи сільських, селищних, міських рад, органи виконавчої влади із залученням органів охорони культурної спадщини відповідно до їх повноважень.
- (59) Пунктом 3.1 Порядку утримання кладовищ та інших місць поховань, затвердженого наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 08.09.2004 за № 1113/9712, зокрема, встановлено, що утримання кладовищ та охорона всіх місць поховань забезпечуються виконавчим органом сільської, селищної, міської ради за рахунок коштів місцевого бюджету.

5. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

5.1. Визначення належності заходу підтримки до державної допомоги

5.1.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

- (60) Відповідно до Статуту Підприємство є самостійним господарюючим суб'єктом з правом юридичної особи. Підприємство має самостійний баланс, поточні та вкладні (депозитні) рахунки в установах банку, круглу печатку, штампи зі своїм найменуванням та іншими необхідними реквізитами, фірмовий бланк, ідентифікаційний код.
- (61) Основною метою діяльності Підприємства є здійснення організації поховання померлих, надання ритуальних послуг та реалізація предметів ритуальної належності.
- (62) Підприємство надає послуги за цінами та тарифами, що передбачені нормативно-правовими актами України, за їх відсутності Підприємство визначає ціни самостійно (пункт 3.2 Статуту).
- (63) Отже, СКП «Ритуальна служба» є суб'єктом господарювання в розумінні Закону.
- (64) Разом із цим предметом діяльності Підприємства, зокрема, є виконання робіт із благоустрою та утримання міських кладовищ, які знаходяться на балансі Підприємства.
- (65) СКП «Ритуальна служба» діє відповідно до законодавства України, а саме: Закону України «Про поховання та похоронну справу», наказу Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства «Про затвердження нормативно-правових актів щодо реалізації Закону України «Про поховання та похоронну справу» № 193 від 19.11.2003 та інших законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів (пункт 1.1 Статуту).

- (66) Утримання кладовищ забезпечують виконавчі органи міських рад (стаття 30 Закону України «Про поховання та похоронну справу»); для утримання в належному стані та охорони місць поховання міські ради можуть створювати спеціалізовані комунальні підприємства (частина шоста статті 8 цього ж Закону).
- (67) Згідно з пунктом 5 Типового положення про ритуальну службу в Україні, затвердженого наказом Державного комітету України з питань житлово-комунального господарства від 19.11.2003 № 193, ритуальна служба відповідно до покладених на неї завдань зобов'язана, зокрема, організовувати виконання робіт з благоустрою місць поховань відповідно до кошторису.
- (68) Тобто, виходячи з наведеного та, як зазначено в Листі про додаткову інформацію 3, виконання робіт із поточного ремонту, утримання і благоустрою кладовищ міста Запоріжжя є безпосереднім обов'язком СКП «Ритуальна служба».

5.1.2. Надання підтримки за рахунок ресурсів держави

- (69) Відповідно до інформації, наданої в Повідомленні, фінансова підтримка СКП «Ритуальна служба» надається відповідно до Програми за рахунок коштів бюджету міста Запоріжжя.
- (70) Пунктом 4 частини першої статті 1 Закону встановлено, що місцеві ресурси – рухоме і нерухоме майно, кошти місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, об'єкти їх спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад, майно, що належить Автономній Республіці Крим, управління яким здійснює Рада міністрів Автономної Республіки Крим.
- (71) Отже, підтримка СКП «Ритуальна служба» надається за рахунок місцевих ресурсів у розумінні Закону.

5.1.3. Створення переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

- (72) Відповідно до статті 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), сторони домовились, що вони застосовуватимуть статті 262, 263 (3) або 263 (4) Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС), зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Європейського Союзу.
- (73) Згідно з пунктом 66 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги, згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС перевагою вважається будь-яка економічна вигода, яка була б недоступною для суб'єкта господарювання за звичайних ринкових умов, тобто за відсутності втручання держави. Разом із цим будь-яка компенсація витрат, пов'язаних із виконанням нормативних обов'язків, передбачає надання переваги відповідному суб'єкту господарювання (пункт 69 зазначеного Повідомлення).

- (74) Відповідно до пункту 97 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС, якщо операція проводилася із застосуванням процедури торгів або на рівних умовах, це є прямим і конкретним доказом її відповідності ринковим умовам.
- (75) При цьому процедура торгів має бути конкурентною, щоб усі зацікавлені учасники, які відповідають умовам, могли взяти участь у процесі, прозорою, щоб усі зацікавлені учасники мали право на отримання належної інформації на кожному етапі процедури торгів; недискримінаційною.
- (76) Оскільки отримувача не було обрано за конкурентною процедурою, не можна стверджувати, що надана отримувачу економічна вигода у вигляді субсидії та поточних трансфертів була б доступною для нього за звичайних ринкових умов.
- (77) Крім того, надавач не надав достатніх обґрунтувань того, що державна підтримка на утримання території кладовища та його капітальний ремонт визначена на мінімально можливому рівні, тобто що за звичайних ринкових умов, зокрема під час вибору отримувача за конкурентною процедурою, витрати місцевого бюджету на утримання території кладовища та його капітальний ремонт не були б меншими за ті, які мають бути понесені при забезпеченні діяльності отримувача.
- (78) Отже, надання фінансування СКП «Ритуальна служба» для утримання міських кладовищ та поточного ремонту їх елементів не виключає створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

5.1.4. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

- (79) Економічна конкуренція (конкуренція) – це змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибирати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку. Під господарською діяльністю у статті 3 Господарського кодексу України розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.
- (80) Отже, для того щоб мати вплив на економічну конкуренцію (спотворювати або загрожувати спотворенням конкуренції), допомога суб'єктові господарювання повинна стосуватися діяльності такого суб'єкта щодо виробництва товару (виконання робіт, надання послуг), який має вартісний характер і цінову визначеність та бере участь у господарському обороті на ринку.
- (81) При цьому пунктом 187 Повідомлення Європейської комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЄС передбачено, що заходи з підтримки, яка надається державою, вважаються такими, що спотворюють конкуренцію або становлять загрозу для неї, коли вони покращують конкурентну позицію їх отримувача порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які є його конкурентами.
- (82) У Листі про додаткову інформацію 3 Надавач зазначив, що звернень від інших суб'єктів господарювання щодо можливості надання послуг з утримання міських

кладовищ та поточного ремонту їх елементів Департамент не отримував; суб'єкти господарювання, які могли б бути конкурентами Підприємства, відсутні.

- (83) Відповідно до рішень Запорізької міської ради № 13/351 від 28.04.2006, № 32/145 від 28.07.2006, № 700 від 25.11.2016, Виконавчого комітету Запорізької міської ради № 114 від 12.02.1953, № 254/2 від 30.08.2002, Запорізької обласної ради народних депутатів № 329 від 12.09.1989, Виконавчого комітету Запорізької міської ради депутатів трудящих № 29/5 від 17.09.1949 земельні ділянки кладовищ міста Запоріжжя знаходяться в господарському віданні СКП «Ритуальна служба».
- (84) Послуги СКП «Ритуальна служба» щодо утримання міських кладовищ та поточного ремонту їх елементів фінансуються за рахунок бюджету міста Запоріжжя, є безкоштовними для населення, тобто не реалізуються на ринку, у розумінні Закону України «Про захист економічної конкуренції», та не беруть участі в господарському обороті.
- (85) Отже, підтримка СКП «Ритуальна служба» не спотворює економічної конкуренції.
- (86) Разом із цим, як зазначено в пункті 206 Повідомлення Єврокомісії, якщо суб'єкт господарювання здійснює як економічну, так і неекономічну діяльність, держави-члени зобов'язані забезпечити неможливість використання державного фінансування неекономічної діяльності для перехресного субсидювання економічної діяльності. Тобто, види діяльності та їх витрати повинні чітко розмежовуватися. Одним зі способів розмежування є забезпечення розмежування внутрішніх рахунків, щоб витрати й доходи, пов'язані з різними видами діяльності, відображалися окремо.
- (87) У Листі про додаткову інформацію 3 надавачем повідомлено, що Підприємство веде облік комерційної та некомерційної діяльності за окремими рахунками, з метою правильного розподілу доходів та витрат по коштах від комерційної та некомерційної діяльності Підприємство веде субрахунки. У Листі про додаткову інформацію 4 також зазначено, що облік нарахування заробітної плати та її виплата на СКП «Запорізька ритуальна служба» проводиться згідно з таблицями обліку робочого часу, в яких вказано години роботи за окремими видами діяльності, які виконує Підприємство. Отже, виплати працівникам Підприємства, які задіяні у виконанні послуг з утримання міських кладовищ, здійснюються виключно за виконані роботи, на які надається фінансування.

5.1.5. Віднесення повідомленої державної підтримки до державної допомоги

- (88) Повідомлена державна підтримка, яка надається СКП «Ритуальна служба» за рахунок місцевих ресурсів для утримання міських кладовищ та поточного ремонту їх елементів, не спотворює економічної конкуренції, а тому **не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».**

6. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ ПОВІДОМЛЕННЯ

- (89) Відповідно до зазначеної в повідомленнях інформації підтримка надається СКП «Ритуальна служба» у формі поточних та капітальних трансфертів на утримання міських кладовищ та поточний ремонт їх елементів, а також на технічне переоснащення (придбання спеціальної техніки) за рахунок коштів бюджету міста Запоріжжя, тобто за рахунок ресурсів держави.

- (90) Підприємство як одержувач бюджетних коштів виконує роботи з утримання міських кладовищ та поточний ремонт їх елементів на некомерційній основі. Як зазначено в листах про додаткову інформацію, спеціальна техніка, яку планує придбати Підприємство у 2020 році, буде використовуватися виключно для робіт, пов'язаних із благоустроєм міських кладовищ, не буде брати участі при наданні платних послуг та не буде здаватися в оренду.
- (91) СКП «Ритуальна служба» усі необхідні товари, роботи та послуги закупає через систему «ProZorro» згідно із Законом України «Про публічні закупівлі».
- (92) Видатки за рахунок коштів бюджету міста надаються для компенсації фактичних витрат Підприємства на послуги з утримання міських кладовищ та поточного ремонту їх елементів, отримання прибутку не передбачається. Тобто, фінансування СКП «Ритуальна служба» для утримання міських кладовищ та поточного ремонту їх елементів не залежить від джерел фінансування; витрати на здійснення робіт та послуг є аналогічними витратам Підприємства в умовній ситуації без отримання державної допомоги.
Ведення обліку комерційної та некомерційної діяльності Підприємство здійснює за окремими рахунками. З метою правильного розподілу доходів та витрат по коштах від комерційної та некомерційної діяльності Підприємство веде субрахунки.
- (93) На сьогодні СКП «Ритуальна служба» функціонує відповідно до статті 15 Закону України «Про благоустрій населених пунктів», якою, зокрема, передбачено право органів місцевого самоврядування утворювати підприємства для утримання об'єктів благоустрою комунальної власності, та статті 8 Закону України «Про поховання та похоронну справу», якою, зокрема, передбачено, що органи місцевого самоврядування та їх виконавчі органи в межах своєї компетенції, зокрема, створюють ритуальні служби.
- (94) Як наслідок, підтримка у формі поточних та капітальних трансфертів загальним обсягом 42 868 512,0 грн, яку надає Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради спеціалізованому комунальному підприємству «Ритуальна служба» на підставі Програми розвитку інфраструктури та комплексного благоустрою міста Запоріжжя на 2020 – 2022 роки, затвердженої рішенням Запорізької міської ради № 15 від 18.12.2019, на утримання міських кладовищ і поточний ремонт їх елементів на період із 01.01.2020 по 31.12.2022 та на підставі проекту рішення міської ради «Про внесення змін до Програми розвитку інфраструктури та комплексного благоустрою міста Запоріжжя на 2020 – 2022 роки, затвердженої рішенням міської ради від 18.12.2019 № 15» на придбання спеціальної техніки для своєчасного та якісного виконання робіт з утримання та благоустрою кладовищ на період із 01.01.2020 по 31.12.2020, не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (95) Разом із тим слід зазначити, що:
- фінансування СКП «Ритуальна служба» повинно спрямовуватися лише на покриття витрат, які пов'язані з виконанням робіт із благоустрою та утримання міських кладовищ, які знаходяться на балансі Підприємства, і в жодному разі не повинно покривати витрати на здійснення комерційної діяльності;
  - використання державної підтримки ритуальної служби СКП «Ритуальна служба» на надання платних послуг може містити ознаки державної допомоги;

- протягом всього терміну надання державної підтримки повинно бути організовано ведення окремого бухгалтерського обліку отримувачем державної підтримки за кожним видом діяльності таким чином, щоб забезпечити належний пропорційний розподіл доходів й витрат на надання послуг, на які спрямовується державна підтримка і які надаються безкоштовно, та на надання інших послуг;
- надавач державної підтримки має забезпечити контроль за тим, щоб товари, роботи та послуги, закуплені за рахунок ресурсів держави, не використовувалися для комерційної діяльності Підприємства.

- (96) Листом Комітету № 500-26.15/06-2223 від 11.02.2020 Департаменту інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради направлено копії подання з попередніми висновками у справі про державну допомогу № 500-26.15/101-19-ДД.
- (97) На подання з попередніми висновками у справі про державну допомогу № 500-26.15/101-19-ДД Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради листом від 14.02.2020 № 01/01-37/130 (вх. № 5-01/2366 від 21.02.2020) повідомив, що зауваження чи заперечення на подання з попередніми висновками відсутні.
- (98) Наведені в цьому рішенні обґрунтування та висновки застосовуються виключно для цілей застосування положень Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та не охоплюють правовідносин, що регулюються Законом України «Про захист економічної конкуренції».

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 8 і 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», пунктом 8 розділу VI та пунктом 1 розділу IX Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 року № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 6 травня 2016 року за № 686/28816, за результатами опрацювання всіх обставин справи Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

Визнати, що державна підтримка у формі поточних та капітальних трансфертів загальним обсягом 42 868 512,0 гривень, яку надає Департамент інфраструктури та благоустрою Запорізької міської ради спеціалізованому комунальному підприємству «Ритуальна служба» на підставі Програми розвитку інфраструктури та комплексного благоустрою міста Запоріжжя на 2020 – 2022 роки, затвердженої рішенням Запорізької міської ради № 15 від 18.12.2019, на утримання міських кладовищ і поточний ремонт їх елементів на період із 01.01.2020 по 31.12.2022 та на підставі проекту рішення міської ради «Про внесення змін до Програми розвитку інфраструктури та комплексного благоустрою міста Запоріжжя на 2020 – 2022 роки, затвердженої рішенням міської ради від 18.12.2019 № 15» на придбання спеціальної техніки для своєчасного та якісного виконання робіт з утримання та благоустрою кладовищ на період із 01.01.2020 по 31.12.2020, не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Пункт 97 цього рішення є обов'язковим до виконання.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

Голова Комітету

Ю. ТЕРЕНТЬЄВ